

ἡ πολλή τῶν δύο γλωσσῶν σύγχυσις, διότι τὰ ποιήματα γράφονται πρὸς διδασκαλίαν καὶ τέρψιν τοῦ παντὸς ἔθνους ἢ τῶν πλειόνων τοῦλάχιστον· οὗτοι δὲ ἀδύνατον εἶναι νὰ γνωρίζωσι τὴν Ὀμηρικὴν γλῶσσαν· ἄλλως εἶναι ἀνάγκη προσθήκης λεξικοῦ ἐν τέλει τοῦ ποιήματος. Ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ὠρίσθησαν τὰ ὅρια τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἡμῶν γλώσσης, καὶ ὅτι καλὸν εἶναι ἐκ τοῦ μεγάλου ὅθι σαυροῦ τῆς ἀρχαίας νὰ καλύπτωμεν τὴν γυμνότητα τῆς νέας· ἀλλὰ τὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ ᾔναι ἀνάλογα πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τῶν ποιητῶν τῆς λαμπρᾶς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος ὀδηγεῖ ἡμᾶς ἀριστα εἰς τὸ ὀρθὸν καὶ πρέπον, οἵτινες δὲν ἐξεκένουν ἄνευ μέτρον εἰς τὰ ἴδια ποιήματα πάντα τὸν Ὀμηρικὸν πλοῦτον, καὶ τοὶ πολὺ ἡμῶν πλησιέστεροι τὴν γλῶσσαν τῷ Ὀμήρῳ ὄντες ὕθεν ἰσχυρότεω καὶ ἐνταῦθα τὸ μὴ ἔναι ἄγαν καὶ τὸ τῆς Κορίνθης εἰς Πίνδαρον περὶ μύθων παράγγελμα εἰς τὴν γλῶσσαν ἐφαρμοζόμενον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἀμαρτήματα ταῦτα, ἐν οἷς πολλὰ ἐπουμενῶδη, καὶ ἄλλα ὡς ψευδῆ μόνον ἐσημειώθησαν καὶ φευκτέα ἐν ποιήσει τελεῖρ, καλύπτονται ὑπὸ πολλῶν τοῦ ποιήματος ἀρετῶν, δὲν ἐδίστασαν οἱ κριταὶ ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὸ ποίημα τοῦτο τὰ καλλιστεῖα· διότι ὁ λόγος ἀπαιτεῖ νὰ δίδωται ταῦτα εἰς τὸ ἐκάττωτε σχετικῶς τελειότερον καὶ λόγου ἀξίον ποίημα (*). Τηρηθὲν δὲ αὐτὸ ἐν τοῖς παρελθούσιν ἔτεσι, δικαίῳ τῷ λόγῳ τηρεῖται καὶ ἐν τῷ ἄγῳι τούτῳ.

Τούτων πάντων ἕνεκα ἐπαινέται· ὁ μὲν ποιητὴς τοῦ Ἑλλήνος τῆς Ἰδῆς διὰ τὴν εὐρεσιν καὶ οἰκονομίαν, τὴν καλὴν στιχουργίαν καὶ τὸν ἥλικόν τοῦ ποιήματος σκοπὸν, ὁ δὲ τοῦ Ἰδοῦ τοῦ δημίου διὰ τὴν φιλοκαλίαν τῆς ποιήσεως καὶ τὴν χάριν τῆς γλώσσης καὶ στιχουργίας· βραβεύεται δὲ ὁ τῆς Εἰκασίης διὰ τὴν πλουσίαν εὐρεσιν, τὴν ἐντεχνον τοῦ μύθου καταστροφὴν, τὴν γοιμότητα τῆς φαντασίας καὶ τῆς γλώσσης τὴν ἀκρίβειαν καὶ καθαρότητα.

Ὁ Πρῶτος

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

ΑΘ. Σ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΤΕΦ. Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΤΑΝΗΣ.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ Βίσηπτος

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ.

(*) Ὁράτ. ἐν ποιητ. ἐχ. σπχ. 351.

Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana patrum cavit natura.

Ἀντὶ τοῦ κακῶς τοποθετήτων ἀνέγνωσι, Ἰερθε, μαρτυροῦσι, ἀπέπτη, ὦδινε, περιώσιν.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Τὸ συναξάριον τοῦ βασιλέως Ναχούχα.

(Τέλος· ἴδε πολλὰ βλ. ΡΜΕ.)

— 0 —

— Κύριε, ἀφ' οὗ εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχει τοιοῦτος ἄνθρωπος γινώσκων κατὰ βάθος τὴν βέβαν καὶ τὰς βεδέγγας, εἰπέ μοι τί πρέπει νὰ πράξῃ ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν καλλίστην τῶν ὁδῶν;

Ὁ ὅφρις ἀποκρίνεται « ἀφ' οὗ καταθέτη τὴν ἐλεημοσύνην εἰς (τὴν χεῖρα ἀνθρώπου) ἀξίου νὰ τὴν δεχθῇ, ἀφ' οὗ φανῇ χρηστὸς μὲν εἰς τὰς πράξεις, ἀληθινὸς δ' εἰς τοὺς λόγους, καὶ δὲν κακοποιήσῃ κανὲν πλάσμα τοῦ Θεοῦ, θέλει ὑπάγει εἰς τὸν οὐρανόν, τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη μου. »

Ὁ Ἰουδαρχιστῆρας εἶπε « Ἰδὲ ἐλεημοσύνης, ὦν ἐρπετόν, ποῖαν ἄλλην θεωρεῖς ἀξιολογώτεραν ἀρετὴν; Εἰπέ μοι δὲ καὶ ποῖαν μικράν ἢ μεγάλην ἀξίαν ἔχει ἡ ἀποχὴ παντὸς φόνου ἢ ἡ καλοκαγαθία; » (2)

Ὁ ὅφρις εἶπεν « Μεταξὺ τοῦ δώρου τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς ἀληθείας, τῆς γνώσεως τῶν ἀπακαταλυμένων πραγμάτων καὶ τῆς ἀποχῆς πάσης ὕβρεως πρὸς τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ ποῖον ὑπάρχει τὸ δυσκολώτερον ἔργον εἰς τὸ νὰ ἐκπληρωθῇ; Δύναται νὰ τὸ ἴδῃς καὶ σὺ αὐτὸς, σταθμίζων τὴν μικράν ἢ μεγάλην ἀξίαν ἐκάστου. — Πολλὰκις θεωροῦσι τὴν φιλαλήθειαν ἀνωτέραν τῆς ἐλεημοσύνης (3). Ἄλλοτε τὸ δῶρον ἀνωτέρον τῆς φιλαλήθειας· ἄλλοτε δὲ πάλιν ἡ ἀποχὴ τῆς ὕβρεως πρὸς πάντα τὰ πλάσματα θεωρεῖται ἀνωτέρα τῆς ἀγάπης, ταῦτα περὶ τῶν ἔργων. Ἄν ἔχῃς ἀπόμνην εἰς τὸν νοῦν σου ἄλλοτε εἰπέ μοι καὶ εἶμαι ἐτοιμὸς νὰ σοὶ ἀποκριθῶ. »

Ὁ Ἰουδαρχιστῆρας. « Πῶς ἢ εἰς οὐρανοὺς ἄγουσα καρδαίνεται διὰ τῶν ἔργων πῶς διὰ τῶν ἔργων φανεροῦται διὰ τὴν ψυχὴν καρπὸς στερεῆς καὶ διαρκῆς; Εἰπέ μοι το ἡ λάλησόν μοι περὶ τῶν αἰσθητέων. »

Ὁ ὅφρις εἶπε. « Τρεῖς ὁδοὶ (καταστάσεις) λέγεται ὅτι προκύπτουσιν ἐκ τῶν ἔργων ἐκάστου, ἢ τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοῦ κατοικοῦ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοῦ ζώου. Ἰδοὺ καὶ αἱ τρεῖς. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐκεῖνος ὅστις εἶναι προσεκτικὸς δύναται ν' ἀνυψωθῇ δι' ἔργων τοιούτων ὅποια ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ ἀποχὴ ὕβρεως πρὸς πάντα τὰ πλάσματα. Διὰ δὲ τῶν ἐναντίων ἔργων ὁ ἄνθρωπος δυνατόν νὰ ἐκπληρωθῇ εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ζώου. »

Ὑθεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχουσι τρεῖς ἀρχαὶ συνενωθεῖσθαι εἰς μίαν καὶ μόνην ἢ ψυχὴν (ἄτμ), ἢ γνώσιν (δινάνα), ἢ ἀντίληψιν (βοῦδδ), καὶ ἡ καρδιά (μάνας; λατ, πιρς). Ἡ καρδιά παθαίνεται ἐκ πραγμάτων ἐξωτερικῶν, μίσους, ἐρωτός, ὀργῆς κλπ.

Ἡ ἀντίληψις σημαίνει ὀλιγώτερον, ἐπειδὴ φαίνεται ὑπνώττουσα μέχρις οὗ τὸ ὑχαιόν τι σύμβολον ἐξεγείρη αὐτήν· καὶ τότε προέρχεται ἐκ τῆς γνώσεως, ἥτις ἐνταῦθα συγγέεται πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτήν. Ἐμφυτοὶ ιδεαὶ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ τὸ αἰσθημα τῆς ιδέας ὑπάρξεως ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν ψυχὴν ὁμοῦ μετὰ τὴν ιδέαν ἀξιοπρεπείας. Ἡ ψυχὴ, ἣν ὁ Θεὸς ἐναρτύτηεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὸν ἐπλασε, καὶ ἥτις ἀπορρέει ἐξ αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ ἥτοι ἀνέρχεται πρὸς τὴν αἰώνιον αὐτῆς πηγὴν, ἡ ταπεινοῦται καὶ διαφθείρεται, ἐὰν ἀνθίσταται ἢ ἐνδίδῃ εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς καρδίας. Ἐντεῦθεν δὲ προέρχεται ἡ μεγάλη ἀξία τῶν πράξεων, αἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς ψυχῆς ἀντιπαλαιασασης πρὸς τὴν καρδίαν. Ποῦ ὁ Ὀφίς Ναχούχας εἶχεν ἀντλήσῃ τὴν ὡραίαν ταύτην ιδεάν, τὴν ἀντικειμένην πρὸς τὸν διολισμὸν ὅστις πρεσβεύει τὸ ἐπωφελὲς τῶν πράξεων καὶ τὴν εἰς τὸν βεῖον ἔρωτα ἀποσίωσιν; Πῶς εἰτήχθη εἰς τὴν Μαχαβεράτην, ἥτις ἐγράφη μετὰ τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο καὶ ὅλως θεωρητικὸν πνεῦμα, ὃ μῦθος οὗτος ἐν ᾧ ἡ βρητικευτικὴ ιδέα, ἡ ιδέα τῆς τοῦ ἀνθρώπου εὐθύνης καὶ τῆς πλήρους αὐτοῦ ἐλευθερίας συμπληροῖ καὶ συντελεῖ τὸν ἀοριστότερον πνευματικὸν τῆς ἰνδικῆς φιλοσοφίας. Τὸ μέγα ἀμάρτημα, ὅπερ ἀπώλετε τὸν ὄφιν Ναχούχας, ἦτο ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ περιφρόνησις τῶν ἱερῶν πραγμάτων, ἡ ἀπὸ τῆς δυνάμεως πώρωσις ἥτις φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν μωρίαν νὰ λέγῃ: Εἶμαι Θεός! Τὸ λέγει αὐτὸς ἐκεῖνος εἰς τοὺς τελευταίους τούτους στίχους, ὧν ὁ τελευταῖος περιλαμβάνει ἐν συνόψει τὴν μεγάλην καὶ εὐγενῆ ιδεάν τῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων ἰδεάν χριστιανικὴν μᾶλλον ἢ βραχμανικὴν, μὴ ἀπαντωμένην παρὰ τῷ Βικνοῦ τῷ σεζασμῷ νομοθέτῃ τῶν Ἰνδῶν.

Ὁ Ἰουδχιτσίρας, ἀφοῦ εἶπε πολλὰ μετὰ θυμολογίας περὶ τῆς φροήσεως τοῦ Ναχούχα Ὁφίως, προτείνει αὐτῷ τὸ ἐξῆς πρόβλημα, ὅπερ φέρει αὐτὸν εἰς τὴν διήγησιν τοῦ προτέρου τοῦ βίου: «Ὁ δὲ τὰ πάντα εἰδὼς, ὃ πρὶν κατοικῶν τὸν οὐρανὸν, ὡς ὅρις πῶς σε κατέλαβεν ἡ ταρχὴ (τοῦ ἀμαρτήματος); ὃ δὲ ὅρις ἀποκρίνεται·

«Ἀφ' οὗ ἡ ἐκ τῆς εὐτυχίας ὑπερηφάνεια ἐτάραξε τὰς φρένας ἀνδρὸς εὐφροσύνης καὶ ὑπερφυῶς, ὃ πᾶς ἄνθρωπος ἀπολαύων εὐτυχίας τινὰ ὑπόκειται εἰς τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀπάτην. Τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη μου.

«Ἐγὼ κατελήρην ὑπὸ τῆς ὑπερηφανείας τῆς παντοδυναμίας, ὡς Ἰουδχιτσίρας! Ἡ πτώσις μου με κατέστησε φρονιμώτερον, καὶ θέλω νὰ πληροφρήτω καὶ σέ — διὰ σοῦ, μέγα βασιλεῦ, ἐπληρώθῃ (ἡ μεγάλη μου) ὑπόθεσις, καὶ ἐπαυσε διὰ μιᾶς τὴν σκληρὰν ἐκείνην δυσπραγίαν, διὰ τῆς μετὰ σοῦ τοῦ ἐναρέτου συνομιλίας μου.»

Αἱ πράξεις λοιπὸν σημαίνουν τὸ πᾶν, αἱ δὲ φυλαὶ οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουσιν. Ἀφ' οὗ, ὁμολογήσας πρῶτον τὸ ἀμάρτημα τοῦ, ἐξήνεγκε τὴν λαμπρὰν ταύτην διακήρυξιν, ὃ ὅρις Ναχούχας ἐνδυθείς βεῖον σῶμα ἀπέπτη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ὁ Ἰουδχιτσίρας

καὶ Βιρασένας ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπου ἔζων μόνοι μετὰ τῆς μητρὸς, τῶν ἀδελφῶν τῆς κοινῆς γυναικὸς καὶ πλήθους βραχμάνων, διηγήθησαν τὸ συμβάν. Οἱ βραχμᾶνες κατηγόρησαν τὸν Βιμᾶν, διὰ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θλίβοντα πάντοτε τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, ἴσως δὲ καὶ διότι παρέσχεν ἀρρομήν εἰς τὸν ὄφιν Ναχούχας, ν' ἀναπτύξῃ διδασκαλίαν τοσοῦτον ἀπάδουσαν πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς συμφέροντα.

ΠΕΡΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΤΙΝΩΝ ΣΤΑΥΡΩΝ.

—ο—

Εἰς τὸ ἐν Κοπενάγῃ Μουσεῖον τῆς Β. Ἑταιρείας τῶν Ἀρχαιολόγων τῆς Ἀρκτου, φυλάσσονται σταυροὶ τι ες εὐρεθέντες δι' ἀνασκαφῆς εἰς διάφορα τῆς Δανίας μέρη, καὶ κομισθέντες ἐκ Βυζαντίου κατὰ τὸν ΙΒ', ὡς συμπεραίνεται, αἰῶνα. Μεταξὺ δὲ τῶν σταυρῶν τούτων ὑπάρχει καὶ ὁ ὑπὸ στοιχ. α. καὶ β'. τῆς παρατιθεμένης εἰκόνης, οἵτινες εὐρέθησαν ἐντὸς τοῦ τάφου τῆς ἐκ Βοεμίας βασιλόπαιδος Δαγμάρτης, συζύγου τοῦ κατὰ τὸ 1205 μετ' αὐτῆς νυμφευθέντος ἀνδρείου Βαλδερμάρου βασιλέως τῆς Δανίας. Ὁ σταυρὸς οὗτος εἶναι χρυσοῦς καὶ μεμιλτωμένος, φέρων εἰς μὲν τὴν μίαν αὐτοῦ ἐπιφάνειαν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς IC. XC· εἰς δὲ τὴν ἐτέραν πέντε εἰκόνας, ἐξ ὧν ἡ εἰς τὸ μέτον παριστᾷ τὸν Σωτῆρα Χριστὸν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιγραφῆς IC. XC. Ἡ πρὸς δεξιὰν ταύτης τὴν Θεομήτορα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς M. ΘΥ, ἥτοι Μῆτηρ Θεοῦ. Ἡ πρὸς ἀριστεράν παριστᾷ ἄνδρα μακροπώγωνα καὶ ἀποστολικῶς ἐνδεδυμένον, φέρει δὲ καὶ τὸ μονόγραμμα Ι. ἥτοι Ἰωάννης, ἐννοῶν Ἰωάννην τὸν Ἀπόστολον. Ἡ πρὸς τὰ ἄνω παριστᾷ ἄνδρα ὡσαύτως μακροπώγωνα καὶ ἀρχιερατικῶς ἐνδεδυμένον. φέρει δὲ καὶ τὸ μονόγραμμα Α. ἥτοι ὁ ἅγιος, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς B. CIA ἥτοι Βασίλειος. Ἡ πρὸς τὰ κάτω καὶ τελευταία εἰκὼν παριστᾷ κατὰ μὲν τὸν Καθηγητὴν Ν. Μ. Πετερσένον καὶ ἄλλους τῆς Δανίας διακεκριμένους ἀρχαιολόγους, τὸν ἅγιον Γεώργιον (βλ. Mémoires de la Société Royale des Antiquaires du Nord, 1840-1843. p. 144), κατ' ἐμὲ δὲ Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (ὁρ. τὰ Χρονικά τῆς αὐτῆς ἐταιρείας ἐτ. 1846. σελ. 344), καὶ τὴν δόξαν μου ταύτην ἀτήριξω ὅτι τὸν ἅγιον Γεώργιον παριστᾷ συνήθως ὑπὸ μορφὴν νέου ἀκμαίου μὲν ἄλλ.